

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за закључивање овог међународног уговора је члан 99. тачка 4. Устава Републике Србије, по којем Народна скупштина потврђује међународне уговоре.

II РАЗЛОЗИ ЗБОГ КОЈИХ СЕ ПРЕДЛАЖЕ ПОТВРЂИВАЊЕ

Оцена стања

Оквирна конвенција о заштити и одрживом развоју Карпата (Карпатска конвенција) је међународни уговорни документ оквирног типа, а односи се на заједничку сарадњу карпатских земаља. Карпатски процес, иако формално субрегионалног карактера, инициран је и вођен од стране Уједињених нација, Европске уније и најзначајнијих међународних организација у области заштите животне средине и заштите природе (UNEP, WWF) и чини саставни део интеграционих процеса у Европи у домену заштите животне средине, заштити и одрживом развоју природних и других ресурса региона.

Оквирну конвенцију потписало је осам земаља Карпатског региона – Аустрија, Украјина, Пољска, Румунија, Словачка, Мађарска, Чешка и Србија и Црна Гора у Кијеву 22. маја 2003. године. Конвенцију су ратификовало је шест држава (Мађарска, Украјина, Словачка, Чешка, Пољска и Румунија).

Карпатски планински масив је један од најзначајнијих планинских масива У Европи. Карпати формирају главни планински систем у североисточној Европи простирући се на 1500 км, а деле га земље: Аустрија, Украјина, Пољска, Румунија, Словачка, Мађарска, Чешка и Србија.

Овај планински ланац представља у свој целости јединствено природно богатство велике лепоте, значаја и еколошке вредности, представља огроман ресурс биодиверзитета, извориште великих река, станиште а уједно и скровиште за многе угрожене биљне и животињске врсте. Уједно, Карпатски планински ланац садржи највећу област која је прекривена нетакнутим шумама у Европи. Треба истаћи и велики међународни значај за све земље које га деле ово природно богатство и за које представља веома битну еколошку, економску, културну, рекреативну базу.

С обзиром да Карпатски планински систем сачињавају 7 земаља морају се истаћи и поштовати међународни односи и сарадња свих ових земаља у заштити животне средине и одрживом развоју Карпата. Циљеви заштите, очувања и одрживог управљања ресурсима Карпата не могу зависити и бити реализовани од стране само једне земље већ се заштитом и одрживим развојем морају заједнички бавити све земље припаднице Карпатског планинског ланца. Ово говори о неопходности прекограничне сарадње и заједничким напорима усмереним на постизању циљева и активности у правцу заштите и одрживом развоју Карпата.

Оно што чини основ за усвајање Карпатске конвенције је очување укупног биодиверзитета, флоре и фауне региона, који се сматра једним од најбогатијих у Европи.

У складу са међународним законодавством и праксом, посебно ЕУ у области заштите животне средине донет је 2004. године сет закона којим се на савремен начин успоставља интегрални систем заштите животне средине, институционална решења за ефикасно управљање животном средином:

- Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", број 135/04), као оквирни закон у области заштите животне средине који заједно са посебним законима уређује систем заштите животне средине који чине мере, услови и инструменти за одрживо управљање природним вредностима, спречавање, контролу, смањивање и санацију свих облика загађивања.

Дат је оквир за управљање природним вредностима које се уређује посебним законима (воде, земљиште, шуме, минералне сировине и др). У оквиру планирања и коришћења природних вредности предвиђено је доношење Стратегије одрживог коришћења природних ресурса и добара, регулисано коришћење и заштита јавних природних добара, коришћење простора и јавних зелених површина. Заштита природних вредности обухвата заштиту ваздуха, вода, тла и земљишта, флоре и фауне, поступање са опасним материјама, управљање отпадом, заштиту од зрачења.

Праћење стања животне средине кроз мониторинг и успостављање информационог система заштите животне средине обезбеђује се кроз национални мониторинг у којем је јасно дефинисана надлежност Агенције за заштиту животне средине као информационог центра за прикупљање, обраду и размену података о стању животне средине са другим међународним, односно европским информационим системима.

Информисање и учешће јавности се обезбеђује кроз обавезу државних органа, органа аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе да редовно, благовремено и објективно обавештавају јавност о стању животне средине, односно о појавама које се прате у оквиру мониторинга емисије и емисије, као и мерама упозорења или развоју загађења која могу представљати опасност за живот и здравље људи, у складу са овим законом и другим прописима. Јавност има право приступа прописаним регистрима или евиденцијама које садрже информације и податке у складу са овим законом.

Предвиђено је учешће јавности у одлучивању, односно у поступку доношења одлука о: стратешкој процени утицаја планова и програма на животну средину; процени утицаја пројеката чија реализација може довести до загађивања животне средине или представља ризик по животну средину и здравље људи; у поступку одобравања рада нових, односно постојећих постројења кроз издавање интегрисане дозволе.

Заинтересована јавност се преко јавног огласа обавештава о поступку доношења одлука и учествује у поступку достављањем мишљења, коментара и сугестија надлежном органу и благовремено се обавештава о донетој одлуци. Влада може ограничити приступ јавности одређеним информацијама у циљу заштите интереса одбране и безбедности земље.

- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину (“Службени гласник РС”, број 135/04), као први корак у транспозицији Директиве 2001/42/ЕС о процени утицаја одређених планова и програма на животну средину у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, као и у области пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, телекомуникација, туризма, инфраструктурних система, заштите природних и културних добара, биљног и животињског света и њихових станишта и др. Предмет закона су услови, начин и поступак вршења процене утицаја одређених планова и програма на животну средину.
- Закон о процени утицаја на животну средину (“Службени гласник РС”, број 135/04) у који су имплементирани захтеви из Директиве 85/337/ЕЕЗ и 97/11/ЕЗ Савета о процени одређених утицаја јавних и приватних пројеката на животну средину. Предмет закона је поступак процене утицаја за пројекте који могу имати значајне утицаје на животну средину, садржај студије о процени утицаја на животну средину, учешће заинтересованих органа и организација и јавности, прекогранично обавештавање за пројекте који могу имати значајне утицаје на животну средину друге државе, надзор и друга питања од значаја за процену утицаја на животну средину.
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине (“Службени гласник РС”, број 135/04) као израз усаглашавања са захтевима Директиве Савета 96/61/ЕЗ од 24. септембра 1996. године о интегрисаном спречавању и контроли загађивања. Предмет закона су услови и поступак издавања интегрисане дозволе за постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине.

Имајући у виду одредбе Конвенције оцењује се да Конвенција неће битно утицати на битну измену законодавства, већ на даљу уградњу заштите животне средине у све секторске политике, законе и прописе (планирање и изградња, шуме, воде, земљиште, туризам, енергетике, рударство, транспорт, културна добр).

Фокална тачка за спровођење конвенције у Републици је Министарство заштите животне средине Републике Србије.

Циљ и значај

Циљеви Оквирне конвенције су усмерени на вођење свеобухватне политике заштите и одрживог развоја Карпата ради побољшања квалитета живота, јачања локлане привреде, очувања природне и културне баштине. Такође су присутне мере предострожности загађивања животне средине, учешћа јавности и ангажовања свих заинтересованих субјеката на националном и локланом нивоу у планирању и управљању земљишним и водним ресурсима.

Разлози за доношење Закона о потврђивању Оквирне конвенције о заштити и одрживом развоју Карпата су еколошке, политичке, правне и економске природе. Ратификација Оквирне конвенције о заштити и одрживом развоју Карпата ствара могућност Србији да допринесе очувању укупног биодиверзитета, флоре, фауне и станишта региона Карпата као једног од набогатијих региона Европе.

Имплементација Оквирне конвенције може помоћи у решавању питања заштите животне средине и одрживог развоја овог региона у следећим областима:

- 1) интегрално управљање земљишним ресурсима
- 2) очување и одрживо коришћење биолошке и предеоне разноврсности
- 3) посторно планирање
- 4) интегрално управљање водом и акумулацијама
- 5) пољопривреда и шумарство
- 6) индустрија и енергетика
- 7) транспорт и инфраструктура (изградња)
- 8) туризам и
- 9) културно наслеђе и традиционална знања

С обзиром да је приступање ЕУ стратешко опредељење Србије, потврђивање Оквирне конвенције представља још један важан корак у прихватању европских вредности у области заштите животне средине а посебно у области еурорегионалне сарадње.

Потврђивање овог међународног споразума од стране Србије представља важан корак у имплементацији *Acquis Communautaire* ЕУ у области заштите и заштите животне средине, одрживог развоја природних и других ресурса и очувања културне баштине у овом региону.

Значај чланства Републике Србије чија се територија делимично налази у Карпатском поручју, је несумњив из више разлога. У првом реду реч је о уговорно-институционалном аранжману субрегионалног типа који ће омогућити развој сарадње не само у ужем домену заштите животне средине већ и шире у читавом низу области. Карпатском конвенцијом дати су само оквири сарадње која ће се убудуће даље развијати, захваљујући успостављеним институционалним аранжманима и предвиђеним механизмима за спровођење амандмана саме Конвенције и уз усвајање додатних протокола.

III ОСНОВНА ПИТАЊА КОЈА СЕ УРЕЂУЈУ КОНВЕНЦИЈОМ

Карпатска конвенција садржи 23 члана која се односе на заштиту и одрживи развој Карпата са циљевима регулисања међународне сарадње, очувања природних вредности, заштите Карпатских екосистема, станишта разних биљака и животиња који настајују ово велику област, а са подршком и помоћи локалног становништва. Основна питања на која се Конвенција односи :

1) **проширење примене Конвенције** на додатне делове националне територије сваке Стране, уколико је то неопходно у циљу спровођења одредби Конвенције (члан 1);

2) **опште циљеве** - вођење свеобухватне политике у циљу заштите и одрживог развоја Карпата у сврху побољшања квалитета живота, јачању локалне

привреде, очувању природних вредности и културног наслеђа. Циљеви се односе на мере предострожности, затим принцип "загађивач плаћа", учествовање јавности и ангажовање заинтересованих страна, јачање прекограничне сарадње, интегрисано планирање и управљање земљишним и водним ресурсима, програмски приступ и екосистемски приступ (члан 2).

3) интегрисани приступ управљању земљишним ресурсима

Стране се воде приступом интегралног управљања земљишним ресурсима који је дефинисан у Поглављу 10 АГЕНДЕ 21, и то плановима интегралног управљања, у вези са областима на које се Конвенција односи (члан 3).

4) очување и одрживо коришћење биолошке и пејзажне разноврсности

Стране ће водити политике и предузимати одговарајуће мере са циљем очувања, одрживо коришћење и обнављање биолошке и преоне разноврсности; промовисати адекватно одржавање полуприродних и обнову деградираних станишта; спречавање увођења страних инвазивних врста и генетски модификованих организама; развијати и или промовисати компатибилне системе мониторинга; сарађивати на развоју еколошке мреже на Карпатима, као и на оснивању Карпатске мреже заштићених подручја и интеграција циљева очувања и одрживог коришћења у друге секторске политике (члан 4.)

5) просторно планирање

С обзиром на специфичне еколошке и друштвено-економске услове на Карпатима Стране ће водити политику просторног планирања која има за циљ заштиту и одрживи развој Карпатског региона са посебним освртом на израду прекограничних и или регионалних политика и програма просторног планирања (члан 5.)

6) одрживо и интегрално управљање водом/речним басеним

С обзиром на хидролошке, биолошке и еколошке, као и друге специфичности планинских речних басена, Стране ће водити политику и спроводити мере са циљем интегрисаног управљања речним басенима и одрживог коришћења водених ресурса: површинских и подземних вода; превенције и контроле загађења и поплава и уравнотежено и равноправно коришћење вода, као и очување и заштиту мочвара и мочварних екосистема (члан 6)

7) одржива пољопривреда и шумарство

Узимајући у обзир велику еколошку важност екосистема Карпатских планина, попут природних и полу-природних пашњака, као дела еколошких мрежа, предела и традиционалног коришћења земљишта, Стране ће водити политику управљања земљиштем које се традиционално обрађује на одржив начин са посебним аспектом на заштиту планинских екосистема и предела. Стране ће примењивати политику одрживог управљања планинским шумама на Карпатима кроз програме који су компатибилни са међународно прихваћеним

принципима одрживог управљања шумама, са циљевима очувања и одређивања заштићених области (члан 7) .

8) одрживи транспорт и инфраструктура

С обзиром на специфичности планинског екосистема, а са циљем заштите осетљивих области: богатих биодиверзитетом и заштити биодиверзитета и предела, миграционих путева или области од међународног значаја, и о областима од посебне важности за туризам, Стране ће водити политику планирања одрживог транспорта и инфраструктуре и сарађива ће у циљу развоја политике одрживог развоја (члан 8)

9) одрживи туризам

Са циљем унапређења и доприношења локалног заједници, Стране ће спроводити мере на промовисању одрживог развоја туризма у области Карпата и водити политику која има за циљ промовисање прекограничне сарадње у прекограничним или пограничним заштићеним областима (члан 9).

10) индустрија и енергија

Стране ће промовисати технологије чистије производње, спроводити политику чији је циљ увођење еколошки безбедних метода производњедистрибуције и употребе енергије и смањење негативних утицаја експлоатације руда на животну средину (члан 10).

11) културно наслеђе и традиционално знање

Стране ће водити политику чији је циљ очување и промовисање културног наслеђа и традиционалних знања локалног становништва, као израда и изношење на тржиште локалних производа (члан 11).

12) процена утицаја на животну средину/информациони систем, мониторинг и рано упозоравање

Како би се избегли штетни ефекти по животну средину, Стране се обавезују да ће примењивати процене ризика, процене утицаја на животну средину и стратешке процене животне средине, као и вршење мониторинга и промовисање система раног упозорења од ризика и опасности (члан 12).

13) подизање свести, образовање и учешће јавности

Кроз обезбеђивање учешћа јавности у процесу доношења одлука, Стране спроводе политику која има за циљ подизање еколошке свести и побољшање приступа информацијама о заштити и одрживом развоју Карпата (члан 13).

14) тела Конвенције : Конференација страна, Секретаријат и пратећа тела. Такође Конвенцијом се дефинише начин предлагање Протокола уз Конвенцију и амандмана на Конвенцију, указује се на начин решавања спорова, услов за ступање Конвенције на снагу и начин иступања из Конвенције (чл.14-22).

15) депозитар Конвенције је Влада Украјине (члан 23).

IV ОЦЕНА ПОТРЕБНИХ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Финансијске обавезе за Републику Србију односе се на плаћање годишње контрибуције за Карпатску конвенцију.

Финансијска средства за имплементацију Конвенције обезбеђена су у буџету Републике у оквиру средстава за спровођење Закона о заштити животне средине, Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, Закона о процени утицаја на животну средину и Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања. За спровођење овог закона нису потребна додатна финансијска средства.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Сагласно члану 161. Пословника Народне скупштине Републике Србије, предлаже се доношење закона по хитном поступку, с обзиром да би недоношење закона по наведеном поступку могло да проузрокује штетне последице у погледу остваривања стратешког опредељења Републике Србије у процесу приступања ЕУ и остваривања субрегионалне сарадње карпатских земаља на заштити, очувању и одрживом управљању ресурсима Карпата. Потврђујући да су Карпати јединствено природно благо изузетне лепоте и еколошке вредности, важан извор биодиверзитета, као и да представљају важну еколошку, економску, културну, рекреативну и животну средину у срцу Европе, на Петој Министарској Конференцији «Животна средина за Европу», одржаној у Кијеву 22. маја 2003. године усвојена је Оквирна Конвенција о заштити и одрживом развоју Карпата. С обзиром да су у оквиру Карпатског планинског система све остале земаље које деле ово природно богатство, ратификовале Конвенцију, доношењем Закона о потврђивању Карпатске конвенције по хитном поступку, обезбеђују се политички и економски услови да Република Србија, као уговорница добије пуну подршку Шесте Министарске конференције «Животна средина за Европу» Економске комисије УН за Европу која се одржава у Београду од 10. до 12. октобра 2007. године.